

ISSN 2524-0986

 iScience®

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 1(105)

**Pereiaslav
2024**

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

ISSUE 1(105)

January 2024

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Publishing schedule: 12 times/year (monthly)

Published since June 2015

Included in scientometric databases:

Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

Бібліометрика української науки

http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals

Index Copernicus

<http://journals.indexcopernicus.com/+++,p24785301,3.html>

Pereiaslav

Editorial board:

O. Bazaluk	Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine)
I. Dobroskok	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
S. Kabakbayev	Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor (Kazakhstan)
G. Musabekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
I. Smyrnov	Doctor of Geographic Sciences, Professor (Ukraine)
O. Isak	Doctor of Sociological Sciences (Moldova)
Lyu Bincyа	Doctor of Art Criticism (CPR)
V. Tamulet	Doctor of Historical Sciences (Moldova)
S. Brynza	Doctor of Juridical Sciences, Professor (Moldova)
A. Tykhon	Doctor of Medical Sciences (Moldova)
A. Goriashenko	Doctor of Pedagogic Sciences (Moldova)
G. Alieve-Kengerli	Doctor of Philological Sciences, Professor (Azerbaijan)
A. Aidosov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
T. Lozova	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
O. Sydorenko	Doctor of Technical Sciences, Professor (Ukraine)
A. Egiazarian	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Armenia)
Z. Aliev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor (Azerbaijan)
K. Partoev	Doctor of Agricultural Sciences, Professor (Tajikistan)
L. Tsibulko	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
M. Baimukhamedov	Doctor of Technical Sciences, Professor (Kazakhstan)
M. Musabayeva	Doctor of Geographic Science, Professor (Kazakhstan)
Z. Kabyzbekova	Doctor of Pedagogic Sciences, Professor (Kazakhstan)
N. Kheladze	Candidate of Chemical Sciences (Georgia)
J. Talaspayeva	Candidate of Philological Sciences, Professor (Kazakhstan)
B. Chernov	Candidate of Pedagogic Sciences, Professor (Ukraine)
V. Amrakhov	Candidate of Economic Sciences, docent (Azerbaijan)
K. Mkrtchian	Candidate of Technical Sciences, docent (Armenia)
V. Stati	Candidate of Juridical Sciences, docent (Moldova)
K. Bugaevskiy	Candidate of Medical Sciences, docent (Ukraine)
G. Tsybulko	Candidate of Pedagogic Sciences, docent (Ukraine)
N. Iaranova	Candidate of Technical Sciences (Uzbekistan)

Actual scientific research in the modern world // Journal. - Pereiaslav, 2024. - Issue 1(105) – 309 p.

Language: українська, русский, english, қазақша, o'zbek, limba română.

UDC 001.891(100) «20»

BBK 72.4

A43

© NGO THE INSTITUTE FOR SOCIAL TRANSFORMATION, 2024

© Authors, 2024

TABLE OF CONTENTS

SECTION: ART STUDIES

Kudyrbekova Elmira Serikovna, Bayorazova A.J., Zhanamanova Kamshat Bolatkyny (Taldykorgan, Kazakhstan) ARTISTIC CHARACTER OF THE CREATIVE WORKS OF KAZAKHSTAN ARTISTS	9
--	---

SECTION: AGRICULTURAL SCIENCE

Жамкеева Меруерт, Сапарбекова Гулбану, Сабырханова Гулжан Аманбекова Асылай, Қожагелдин Нұрбақыт, Абдрахим Дидар (Шымкент, Қазақстан) МАҚАТА ӨСІРУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ	15
---	----

SECTION: BIOLOGY SCIENCE

Михалків Людмила Миронівна, Коць Сергій Ярославич, Омельчук Світлана Василівна, Жемойда Алла Володимирівна (Київ, Україна) ВПЛИВ МОНО- ТА БІНАРНОЇ ІНОКУЛЯЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ СИМБІОТИЧНИХ СИСТЕМ КВАСОЛІ З БУЛЬБОЧКОВИМИ БАКТЕРІЯМИ У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ.....	19
Сабирова Шахноза Абдумаликовна, Айтмұрат Амир Тимурұлы, Муратжанова Севара Баходировна, Максұт Алихан Нұрдәулетұлы (Шымкент, Қазақстан) ФОТОСИНТЕЗДІҢ ҚАРАҒҒЫ КЕЗЕҢІ, КАЛЬВИН ЦИКЛІ	25
Тулепбергенова Жанна Нурлыхановна Қуанышова Балауса Жасуланқызы, Ғани Саят Нұрсеитұлы, Мұса Али Ғалымжанұлы (Шымкент, Қазақстан) ЭЛЕКТРОМАГНИТТІК ЖӘНЕ ДЫБЫС ТОЛҚЫНДАРЫНЫҢ АДАМ АҒЗАСЫНА ӘСЕРІ	28

SECTION: CHEMISTRY

Ирисова Ноила Шодиматовна, Абдирахимова Дона Данияровна, Темирбаев Зуфар Зияматович, Эргашов Жахонгир Собиржанович (Шымкент, Қазақстан) ГЕТЕРОЦИКЛИЧЕСКИЕ СОЕДИНЕНИЯ.....	31
---	----

SECTION: ECOLOGY

Nepsha Oleksandr, Epifantsev Denys, Diachkova Anastasia, Diachkova Larysa, Movchan Anastasiia, Tsyhanok Oleksandra (Zaporizhzhia, Ukraine) PROBLEMS OF NATURE MANAGEMENT AND ENVIRONMENTAL PROTECTION .	33
Nepsha Oleksandr, Donets Iryna, Khomotiuk Yurii, Koval Dmytro, Vinnichenko Olena (Zaporizhzhia, Ukraine) FORMATION OF ENVIRONMENTAL POLICY IN UKRAINE.....	37

SECTION: ECONOMICS

Абдуллаев Равшан Вахидович (Ташкент, Узбекистан) МЕЖДУНАРОДНЫЕ АСПЕКТЫ БОРЬБЫ С ФИНАНСИРОВАНИЕМ ТЕРРОРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ	41
---	----

SECTION: HISTORY SCIENCE

Жиенбаев Д.Б. (Талдықорған, Қазақстан) ТҮРКІСТАН ЛЕГИОНЫ ЖӘНЕ М. ШОҚАЙ	46
Сантаева К.Т., Каденова Б.С. (Талдықорған, Қазақстан) ПАТША ӘКІМШІЛІГІНІҢ КІШІ ЖҮЗДЕГІ РЕФОРМАЛАРЫ (XVIII ғасырдың 80-ші жылдары)	53
Серік Гүлзар Танатарқызы (Талдықорған, Қазақстан) ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЖЕТЫСУСКОГО РЕГИОНА	65

SECTION: MEDICAL SCIENCE

Бугаевский Константин Анатольевич (Новая Каховка, Украина) АНАТОМИЯ ГРУДНОЙ КЛЕТКИ ЧЕЛОВЕКА В ОТРАЖЕНИИ ФАЛЕРИСТИКИ- НА ТЕМАТИЧЕСКИХ ЗНАЧКАХ И БРОШАХ	70
Данышпаева Айжан Баймахановна, Альмуханова Камила Кабжановна (Алматы, Қазақстан) ЛЕГОЧНАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ БОЛЬНЫХ С ХРОНИЧЕСКОЙ ОБСТРУКТИВНОЙ БОЛЕЗНЮ ЛЁГКИХ.....	79

SECTION: PEDAGOGY

Zhumabaeva Maral Asylbekovna (Taldykorgan, Kazakhstan), Zharimbetova Gulsara Kasymbekovna (Almaty, Kazakhstan), Bektasova Markhabat Satkanbaevna (Zharkent, Kazakhstan) PROCEDURE FOR CHECKING STUDENTS' MASTERY OF A NEW LESSON.....	84
Абдразакова Камшат Жекетаевна (Астана, Қазақстан) ТӘРБИЕ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ НӘТИЖЕСІ МЕН ТИІМДІЛІГІНІҢ ДИАГНОСТИКАСЫ	91
Адамкулов Нурали Мерекебаевич (Талдықорған, Қазақстан), Суйейменова Қымбат Оспановна, Койманова Халида Жарлықасыновна (Алматы, Қазақстан) БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ВИЗУАЛДЫ ӨНЕРДІ ҚАБЫЛДАУҒА ДАЯРЛАУ ҮРДІСІ.....	95
Ахмедов Бахытжан Асылбекович, Қыдырбай Асылжан Жалғасбекқызы (Түркістан, Қазақстан) ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР	103
Ахмедов Бахытжан Асылбекович, Жұматаев Саят Мұсабекұлы (Түркістан, Қазақстан) ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ САБАҒЫН ӨТКІЗУДІҢ ЗАМАНАУИ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ	107

Григорян Сюзанна Сергеевна (Ереван, Армения) УЧЕБНАЯ ПРАКТИКА КАК СРЕДСТВО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ.....	114
Ельжанов Д.Н., Омар Г.А. (Туркестан, Казахстан) АРТИСТИЗМ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ СОВРЕМЕННОГО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ	122
Ельжанова Раушан Нуржановқызы, Мүтан Назерке (Түркістан, Қазақстан) МУЗЫКА САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	127
Кекилбекова Мейрамкуль Касимовна, Кузырова Динара Абдрахманқызы (Түркістан, Қазақстан) ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ПӘНІНДЕ ЖАҢА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП, БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ	134
Касымсейтова Алия Куралбаевна, Рахыш Жәнібек Мамбетұлы, Үсен Інжу Серікқызы, Нұрсейт Алан Саматұлы, Төлтан Бурхан Бауыржанұлы (Шымкент, Қазақстан) БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫН ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУЫ.....	140
Літвінова Олена (Харків, Україна) РЕКОМЕНДАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ НАУКОВОЇ РОБОТИ	145
Нұрсал Дәлел, Исаева Г.Б. (Алматы, Казахстан) ФОРМИРОВАНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ ФИЗИКИ.....	147
Сұлтанмұрат Мөлдір, Якупова Венера Жарылқасыновна, Султанова Галия (Шымкент, Казахстан) КОММУНИКАТИВТІК ЛИДЕРЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КОММУНИКАТИВТІ ФАКТОРЛАРЫ.....	156
Сұлтанмұрат Мөлдір, Султанова Галия, Даулетова Айгул Абдималиковна (Шымкент, Казахстан) СТУДЕНТТЕРДІҢ КОММУНИКАТИВТІК ЛИДЕРЛІГІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚҰРАЛДАР АРҚЫЛЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ	162
Таскараева К.А., Карабаева А.М. (Шымкент, Қазақстан) ГЕОГРАФИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДАҒЫ МҰҒАЛІМНІҢ БЕЛСЕНДІ РӨЛІ	168
Халмуратов Имаматдин Тажетдинович (Нукус, Узбекистан) ПРОЦЕСС РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ В ВУЗЕ.....	172
Хачикян Ануш Суреновна (Ереван, Армения) РАЗВИТИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ УЧАЩИХСЯ КАК ПСИХОЛОГОПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА.....	175

SECTION: PSYCHOLOGY SCIENCE

Садуова Жанар Нуралиевна, Байкенже Нургул Каржаубаевна
(Туркестан, Казахстан)

ПСИХОЛОГИЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ И МОТИВАЦИИ..... 184

**SECTION: INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES**

Getsadze Miranda (Kutaisi, Georgia)

UNITED STATES DIPLOMACY IN THE AGE OF THE INTERNET 189

Аликулов Акмал Хушмуратович (Ташкент, Узбекистан)

СОВМЕСТНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РАЗЛИЧНЫХ ПРОГРАММНЫХ
ПРИЛОЖЕНИЙ ДЛЯ ЗАПИСИ, ЦИФРОВИЗАЦИИ И ХРАНЕНИЯ
ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЧЕСКИХ СИГНАЛОВ 194

**Анарбаева Гульжазира Кенжебаевна, Өрікбек Арслан, Балабек Мерей,
Әли-Асқар Еңлік, Ғалымжанұлы Сұлтан (Шымкент, Казахстан)**

КОМПЬЮТЕРДІ АЛЫСТАН БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ҚҰРУ 201

SECTION: TECHNICAL SCIENCE. TRANSPORT

Fayzullayeva Zarnigor Inatillayevna (Tashkent, Uzbekistan)

ZICHLIK VA MANBA EGA NOCHIZIQLIK TENGLAMALAR SISTEMASINI SONLI
YECHIMINING VIZUAL JARAYONI 204

**Дорофеев Віталій Степанович, Зінченко Ганна Валеріївна,
Бойчук Олексій Віталійович,**

Пушкар Наталя Володимирівна (Одеса, Україна)

МАКРОСТРУКТУРА КОМПОЗИЦІЙНИХ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ
ТИПУ БЕТОНІВ 211

Слямбаева Аймаш Қоңырғазықызы (Алматы, Қазақстан)

ЗАМАНАУИ ҚАЛА ҚҰРЫЛЫМЫНДАҒЫ БИІК ҮЙЛЕРГЕ БЕЙІМДЕЛУ 216

SECTION: PHYSICAL CULTURE

Зеніна Ірина Володимирівна, Гаврилова Надія Михайлівна,

Кузьменко Наталія Вікторівна (Київ, Україна)

ВПЛИВ РІЗНИХ ВИДІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ІНДИВІДУАЛЬНІ
ОСОБЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 221

Protsenko Andrii, Kotova Olena, Tsybulska Viktoriia,

Oliinyk Iryna, Sukhanova Hanna, Kyriienko Oleksandr, Nepsha Oleksandr
(Zaporizhzhia, Ukraine)

PREPAREDNESS OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF PHYSICAL
CULTURE AND SPORTS FOR PHYSICAL CULTURE AND HEALTH WORK AT THE
PLACE OF RESIDENCE..... 225

Сержанов Ардак Абдималикович, Нурымбетов Досжан Орынбасарулы, Балкибеков Хамитжан Каримбергенович, Парманкулов Болат Рашович (Шымкент, Қазақстан)	
ҮСТЕЛ ТЕННИСІНДЕ СПОРТШЫНЫҢ ТҮРЫСЫ МЕН ҚОЗҒАЛЫСЫ.....	228
Тульбасиев Нартай Жуманович, Оразбаев Максат Бакытжанович (Түркістан, Қазақстан)	
ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ ТЕОРИЯСЫ ЖӘНЕ БАЛАЛАРДЫҢ ДЕНЕСІН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....	231

SECTION: PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Burkitbayeva M.A., Aripzhan G.Zh., Ismailova ZH.E. (Turkistan, Kazakhstan)	
DEVELOPMENT OF WRITING SKILLS THROUGH ESSAY	236
Utegulova Zinura Nusipbaevna, Orazbaeva Fauzia Shamsievna (Almaty, Kazakhstan)	
EXPLORING THE COMMUNICATIVE ASPECT OF THE WRITING PROCESS: A COMPREHENSIVE ANALYSIS.....	246
Есимбекова Асемгуль Дюсембековна Тиунчик Кристина, Алексеева Анастаси, Ахенбекова Алуа, Калиева Зина (Шымкент, Қазақстан)	
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ЖҰРНАҚТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚЫЗМЕТІ	253
Желкайдарова Альфия Бахтыбаевна, Белых Виктория, Пак Диана, Ширалиева Афелия, Ратчина София (Шымкент, Қазақстан)	
ЕСІМШЕЛЕРДІҢ МЕЗГІЛ БАҒЫНЫҢҚЫЛЫ СӨЙЛЕМ ЖАСАУҒА ҚАТЫСУЫ.....	257
Лещенко Олена Павлівна, Плетньова Вероніка Олександрівна (Кам'янське, Україна)	
ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ІННОВАЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ	260
Муханбетжан Т. (Қарағанда, Қазақстан)	
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЛЕКСИЧЕСКИХ НАВЫКОВ УЧАЩИХСЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	265
Савченко Наталія Вікторівна (Кам'янське, Україна)	
ПЕРЕКЛАД БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ	270
Сейтхожаева Махаббат Шайлаубаевна, Николенко Милена, Цыплакова Маргарита, Гребенюкова Анна, Маштакова Кристина (Шымкент, Қазақстан)	
ЗАТ ЕСІМНІҢ ГРАММАТИКАЛЫҚ КАТЕГОРИЯЛАРЫ	277
Тубажанов Ермек Махмұтович, Бабжанова Анар Болаткановна (Алматы, Қазақстан)	
ЮНУС ЕМРЕ ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ЖАНРЛЫҚ БАҒЫТТАРЫ.....	281

SECTION: SCIENCE OF LAW

Жаманкараева Галия Сейткримовна (Семей, Қазақстан) ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АДАМ ҚҰҚЫҒЫ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ДАМУЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕР	286
Жаманкараева Галия Сейткримовна (Семей, Қазақстан) АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАРЫН ШЕКТЕУДІҢ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕР	291
Жуманова Кундыз Тынышбековна (Семей, Қазақстан) КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҒЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ БҰЛ БОЛАШАҒЫМЫЗДЫҢ КЕПІЛІ	296
Жуманова Кундыз Тынышбековна (Семей, Қазақстан) ЖАСӨСПІРІМДЕР АРАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚ ПЕН ҚЫЛМЫСТЫҢ АЛДЫН-АЛУ БАСТЫ МІНДЕТ	300
Сулейменова Гульжан Есентаевна (Астана, Қазақстан) СУБСИДИАРНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК СПОСОБ УДОВЛЕТВОРЕНИЯ ТРЕБОВАНИЯ КРЕДИТОРОВ.....	303

SECTION: ECOLOGY**UDC 502/504**

**Nepsha Oleksandr, Epifantsev Denys, Diachkova Anastasia,
Diachkova Larysa, Movchan Anastasiia, Tsyhanok Oleksandra
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
(Zaporizhzhia, Ukraine)**

PROBLEMS OF NATURE MANAGEMENT AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

Annotation. *The problems of environmental development are among the priorities in the domestic and foreign policy of many developed countries, which means that the environmental factor is still one of the indicators of the country's development. This is the relevance of the problems of modern nature management.*

Key words: *nature management, sustainable development, environmental pollution, environmental problems.*

There are many environmental problems in the modern world. The reasons for their occurrence are obvious to many people, but often people do not see their own fault. We live in a limited world, which is not capable of endless growth and development. The biosphere has a limit, beyond which man harms himself. Preservation of the Earth's biosphere in conditions of its limited ability to recover without outside help is the main problem of modern man, including the impact of the entire anthropogenic load. The question arises, will mankind survive at such a rapid rate of environmental degradation?

The problems of ecological development are among the priorities in the domestic and foreign policy of many developed countries, which means that the environmental factor is still one of the indicators of the country's development. This is the relevance of the problems of modern nature management. The main significant areas of aggravation of the crisis ecological situation include: accumulation of a large amount of industrial, agricultural and domestic wastes that disrupt natural and biological cycles; discharge of industrial and domestic wastewater into freshwater and marine systems without treatment and, as a consequence, destruction of the biological structure of these systems; atmospheric pollution by fuel combustion products; open-pit mining operations that are not accompanied by land restoration and reclamation; reduction of species diversity in the ecosystems of the Russian Federation; reduction of the number of species in the world.

An important role in the economy of nature management is played by the development of a competent concept of natural resources use, which will correspond to the strategic goals of the country's development. The efficiency of nature management is possible only if there is complete and reliable information on natural resources. The process of modernising the concept of nature management will be complex and long [2].

A distinctive feature of the modern stage of nature management economics is a more complete accounting of the environment and environmental benefits in the system of social reproduction.

The basic principles of interrelation of ecology and economy are defined. The ecological and economic principles include the established interrelationships between:

- 1) the qualitative state of the environment and economic damage;
- 2) the allocated amount of expenditures for environmental purposes and the state of the environment [3].

The very concept of «nature management» can be understood as the use of natural resources. In the narrow sense, nature management is the activity of people aimed at satisfying economic, cultural, recreational and environmental needs [1-3].

There are different types of nature management:

- 1) Main, auxiliary and side ones.
- 2) General and special (from the legal point of view).
- 3) Rational and irrational [1].

The last types of nature use are of greater interest, as they are determinant. Rational nature management is the use of natural resources, ensuring their restoration. The concept of «rational nature management» implies taking into account the assimilation capacity and the introduction of low-waste or waste-free technologies [3].

Assimilation capacity is the ability of the environment to accept harmful effects without changing its internal properties [3].

Low-waste (zero-waste) technologies – systems that ensure maximum efficient use of natural resources, with minimal waste (or use of these wastes as secondary raw materials, if we are talking about zero-waste technologies) [3].

Unsustainable environmental management is a concept of environmental management that uses only readily available resources, which leads to their rapid depletion. Irrational use of natural resources is the cause of deterioration of the biosphere, because in this case a huge amount of waste is produced. It does not ensure the preservation of natural resource potential [1].

Biosphere protection should be aimed at maintaining the rational use of natural resources in order to preserve and restore them. At this rate, in the near future we may find ourselves in a situation where no socio-economic relations and other measures will be able to prevent environmental disasters [4].

They try to pay enough attention to the problems of ecology. Thus, there was held the UN Conference in Rio de Janeiro in 1992 with the participation of heads of state and government of more than 170 countries of the world [6]. The fundamental principles enshrined in the adopted Declaration included:

- 1) Responsibility of the state for the state of the environment.
- 2) Environmental protection is an integral part of development.
- 3) The «Prevention Principle».
- 4) The need to assess the state of the environment [5].

Transition to sustainable development – such development in which the satisfaction of needs of the present does not jeopardise the possibility of satisfaction of needs in the future. An important conclusion of this conference was the understanding of the impossibility of ensuring sustainable economic development of society at the expense of depletion of the natural resource potential of the country [7-11]. This provision fully applies to Ukraine. Despite

the fact that measures are taken to protect the biosphere, the dynamics of harmful emissions and pollution of the natural environment remains high. The urgent problem was and remains the problem of national economy, more precisely, waste neutralisation and recycling. The biosphere turned out to be unable to process the whole mass of pollution, which has been accumulated for years on the territory of our country. However, environmental protection measures are no longer a rare phenomenon. Already after 1992, Ukraine, like many other countries, set the goal of achieving the concept of sustainable development.

Environmental management is a system with a complex organisation, which includes three levels: Macro-level (operations to identify, account for natural resources); regional level (regional environmental monitoring); micro-level (environmental units of enterprises and organisations) [3].

The first stage to prevent catastrophic situations is to realise the globality of the problem. Thus, we can say that the crisis situation that has arisen in the country is only a consequence of the general unfavourable situation and policy of nature management. As it was already stated in the Declaration adopted at the 1992 conference, environmental problems cannot be considered outside politics and economics. Environmental measures alone are not sufficient. It is precisely this approach to environmental management that has been used for a long time and has led to irreversible consequences. This is the reason for many current environmental problems.

REFERENCES

1. Сапко О.Ю. Рациональне природокористування: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2018. 115 с.
2. Пономаренко Є. Г., Ломакіна О.С. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 183 – Технології захисту навколишнього середовища. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 58 с.
3. Хвесик М.А., Рогач С. М., Кулаєць М. М., Ільків Л. А., Авраменко Т. П.. Економіка природокористування: Підручник. К.: Аграр Медіа Груп, 2013. 334 с.
4. Стойко С.М. Біосфера як глобальна екосистема та вплив техносфери на її баланс. Вісник НАН України. 2020. № 9. С.41-65.
5. Rio declaration on Environment and Development. Report of the United Nations conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 3-14 June 1992) URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf (дата звернення: 12.01.2024)
6. AGENDA 21. United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (дата звернення: 12.01.2024)
7. Стратегія сталого розвитку: Підручник / В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.

8. Гришко С.В., Непша О.В. Проблеми природокористування та сталий розвиток. Стратегічні пріоритети розвитку соціально-економічних систем у контексті сучасного наукового виміру: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, 27 жовтня 2023 р). Полтава: Видавництво ПП «Астроя». 2023. С. 129-134.
9. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями: монографія. К.: ВПЦ АМУ, 2011. 405 с.
10. Nepsha O., Levada O., Arsenenko I., Donchenko L., Prokhorova L. Environmental aspects of sustainable development. Theoretical and applied aspects of sustainable development. Monograph 33. Katowice: Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. pp. 140-146.
11. Данилишин Б.М., Шостак Л.Б. Сталий розвиток в системі природноресурсних обмежень. К.: СОПС України НАНУ, 1999. 367 с.

ACTUAL SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

January 2024

ISSUE 1(105)

Publisher allows authors to retain their copyrights.
No part of the publications may be reproduced without prior permission of the Publisher.
All authors take public responsibility for the content presented in the manuscript.

Executive Editor-in-Chief: PhD Oleh M. Vodiany
Design: A. Vovkodav

Founders: Non-governemental organization «The Institute for social transformation»
№1453789, 02/17/2016

Subscribe to print 04.02.2024.
Format 60x84 1/16.
Edition of 100 copies
Printed by: sole proprietor "Kravchenko Ia.O."
B01 №560015
03039, Ukraine, Kyiv, prosp. V. Lobanovskogo, 119
phone. +38 (044) 561-95-31

Editorial board address:
08400, Ukraine, Kyiv Region, Pereiaslav,
Bohdana Khmel'nitskogo str, 18
phone: +38 (063) 5881858
<https://iscience.in.ua>
e-mail: iscience.in.ua@gmail.com

